

Zwolle, 5 april 2021

Betreft: inzet extra Rijksmiddelen voor Zwolse culturele sector t.b.v. financiële schade Covid-19

Geachte raadsleden van de gemeente Zwolle,

Het opbouwen van weerstandsvermogen is zowel voor gevestigde als voor beginnende, oudere en jonge kunstenaars een probleem. Er wordt verondersteld dat de huidige culturele infrastructuur van individuele beeldende kunstenaars genoeg vermogen hebben om de geleden schade op te vangen met eigen middelen. Voor de meeste individuele kunstenaars is het echter meer regel dan uitzondering dat we noodgedwongen al weinig middelen hebben. Dat het budget dat beschikbaar is onevenredig is verdeeld is een keuze die wellicht te verantwoorden is, maar er is geen compensatie voor de geleden schade en tekorten die op dit moment actueel zijn. Dat is vreemd want de huidige situatie is ernstig en leiden tot een kaalslag in het Zwolse kunstklimaat. Met het voorstel in de beslisnota worden de autonome beeldend kunstenaars vleugellam verklaart en de voedingsbodem voor nieuw talent en de amateurkunst verdwijnt.

Het is lastig om de gemiste financiën te kwantificeren in de beeldende kunst omdat er vaak projectmatig wordt gewerkt en er weinig tot geen structurele inkomsten zijn bij zelfstandige kunstenaars. Voor veel kunstenaars is het momentum uit de kunstpraktijk verdwenen. Projecten, exposities, lessen, cursussen en workshops in het onderwijs, voor makers uit andere disciplines en amateurkunstenaars zijn uitgesteld of afgesteld. De bodem en ondergrond is uit de sector verdwenen en alle financiële middelen worden gestoken in het in stand houden van al van subsidie voorziene instellingen, in plaats van in de creërende laag die deze instituten en instellingen voeden met de culturele producten van expressie, inspiratie en creativiteit. De ondersteuning is uit evenwicht en doorziet de gevolgen van de selectieve uitsluiting en daarmee de waarde van de onafhankelijke beeldende kunstenaar niet.

Het SAZ krijgt signalen van haar huurders dat de huurlasten een probleem gaan vormen. Huurachterstanden zijn er nog niet, maar de huurlasten in combinatie met het wegvallen van inkomsten als gevolg van Corona, maken het voor sommige beeldend kunstenaars (en hun gezinnen) steeds moeilijker het hoofd boven water te houden. Het punt waarop de atelierhuur niet meer kan worden betaald is voor sommigen nu al bereikt. Het SAZ geeft aan dat de Zwolse situatie exemplarisch is voor wat er in het hele land gebeurt, en dat er echt iets moet gebeuren. Eureka krijgt dezelfde signalen van de beeldende kunstenaars die daar een atelier hebben.

Met verbazing hebben wij de beslisnota van het B&W over Inzet extra Rijksmiddelen voor Zwolse culturele sector t.b.v. financiële schade Covid-19 gelezen. Wij gaan er van uit dat het onderzoek van *Weev onderzoek en advies* gebruikt is bij het opstellen van het betreffende stuk. Wij vinden het onbegrijpelijk dat er in dit onderzoek geen enkele keer geschreven wordt over de beeldende kunst in Zwolle. Er zijn volgens dit onderzoek slechts twee categorieën en beeldend kunstenaars zijn uit beeld gebleven, omdat het heersende beleid hen onzichtbaar maakt. Die tendens zet zich voort in de beslisnota waar tersluiks de beeldende kunst slechts twee keer wordt genoemd. Nota bene één keer tussen haakjes. Voor de autonome beeldende kunstenaars in Zwolle voelt het alsof we genegeerd worden en geen enkele waarde hebben voor de cultuur.

De indruk ontstaat dat er bij de inzet van extra rijksmiddelen voor de Zwolse culturele sector t.b.v. financiële schade niet wordt gekeken naar de geleden schade van beeldende kunstenaars en de nadruk vooral ligt op de podiumkunsten. Nu is dat misschien ook inherent aan de beeldende kunstenaar, die zijn over het algemeen minder extravert en op de voorgrond. De manier waarop het geld wordt verdeeld helpt onze sector niet. De regeling Cultuur en Kwaliteit sluit allerm minst aan op de behoefte van autonome beeldende kunstenaars in Zwolle. Dit gaat over nieuwe projecten starten waarbij je allereerst die mogelijkheid moet hebben en vervolgens ook 25% aan financiering moet regelen om aanspraak te kunnen maken op de subsidie. De 1,4 miljoen is bedoeld als steungeld en blijkbaar betekent dat in Zwolle dat je daar alleen recht op hebt als je een nieuw project start. Het is vervolgens ook de vraag of plannen van beeldend kunstenaars in aanmerking komen voor een bijdrage uit de regeling Cultuur en Kwaliteit of het Hybride Productiehuis. In de praktijk blijkt dat het Hybride Productiehuis niet erg toegankelijk is voor de beeldende kunst.

Het ondernemende karakter voor economische belangen is niet de aard van de kunstenaar. Die kunstenaar zou zich daar helemaal niet druk over moeten maken want het belang van de kunstenaar is het dienen van de maatschappij. Een subsidieregeling draagt niet bij aan artistieke vrijheid maar aan bureaucratisch geneuzel. En subsidie voor degene die het meest vaardig is in de aanvraagprocedure en dat zijn over het algemeen niet de beeldend kunstenaars. Kunstenaars zijn van origine over het algemeen geen ondernemers zoals ondernemers door de burgemeester en wethouders worden gedefinieerd. Kunstenaars hebben geen zakelijke belangen, of zouden die niet moeten hebben. Kunstenaars met commerciële belangen zijn niet vrij om te maken wat ze willen. Het gaat voorbij aan de functie die kunst heeft. Kunstenaars gebruiken vrijheid en ruimte om zich te verhouden tot de omgeving. Daarin verschilt de beeldende kunst overigens ook niet van andere disciplines. Het waarborgen van die waarde van kunst zien wij helaas niet terug in het plan om de geleden schade te compenseren.

De autonome kunst in Zwolle is al jaren een sector waar niet naar wordt geluisterd. De meerwaarde van eigenzinnige en vanuit zichzelf opererende kunstenaars, die wel of niet direct bijdragen aan een kritische visie op de maatschappij en de samenleving wordt niet erkend. Het ontbreken van een artistieke visie is debet aan dit plan dat voorbij gaat aan de toegevoegde waarde van plekken als CW12, Eureka, de Emmanuelshuizen, R10, de IJsselcentrale en het voormalige Doas. De toekomstvisie van de gemeente is de leidraad voor de culturele invulling. Zelfstandige makers komen niet in de artistieke visie van Zwolle voor.

Alle ambities ten spijt is het voor een stad als Zwolle een voorwaarde om een levende culturele wereld te waarborgen, zodat de professionele beeldende kunst overleefd. Daarom willen wij u graag uitnodigen om met ons in gesprek te gaan. Maar gezien de urgentie willen we u ook een aantal adviezen geven.

- Maak een inventarisatie van (dreigende) huurachterstanden onder beeldend kunstenaars als gevolg van corona.
- Geef faciliteiten voor beeldende kunst (Eureka, SAZ, Archimedes, R10, Palet) financiële armslag om individuele huurders van ateliers die door corona in de problemen zijn gekomen te compenseren zodat het steunfonds zo direct mogelijk steun biedt.
- Aanpassing van de voorwaarden van het fonds Cultuur & Kwaliteit, meer toegankelijk voor autonome beeldende kunstenaars en beeldende kunst initiatieven. En in het bijzonder de eis dat een activiteit pas subsidie kan ontvangen wanneer de organisator door eigen inkomsten voor 25% de totale kosten kan afdekken. Voor beeldende kunstenaars is dat vaak een onoverkomelijke hobbel.

Mocht u nog vragen hebben, wij zijn bereikbaar.

Vriendelijke groet,

Rudy Simon, Peter Geerts, Emmy Bergsma, Marcel Goossen, Ewoud Bakker, Jacomijn Schellevis, Marco de Kok, Tamme de Boer, Veronique Schrama, Vick Henriquez, Jonathan van Doornum, Gijsbert Berends, Janneke Drulman, Mari Boer, Reinout Dijkstra, Charlotte Jansen, Pim Trooster, Stephanie Jansen, Ineke van Harten, Harmen van der Tuin, Eleanor Grootoonk, Chris Peterson, Saskia Zwieters, Mari Boer, Aleks Deurloo, Sigrid Spier, Alex van der Meer, Joepe Bos, Marjolein Verbruggen, Sandra Steen, Marit Otto.